

STORTINGET

Innst. 391 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Meld. St. 16 (2020–2021)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Utdanning for omstilling – økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning

---

Til Stortinget

1. Sammendrag

Regjeringen legger i meldingen frem en rekke vurderinger og tiltak som skal legge grunnlaget for å realisere regjeringens mål om å styrke kvaliteten og arbeidslivsrelevansen i høyere utdanning.

Gjennom meldingen vil regjeringen legge til rette for at flere studenter enn i dag får en tydeligere tilknytning til arbeidslivet allerede i løpet av studiene. Det krever bredere dialog og mer systematisk samarbeid mellom universiteter og høyskoler og virksomheter både i stat og kommune, privat næringsliv og frivillig sektor. Studentene skal settes bedre i stand til å møte et samfunn og arbeidsliv i omstilling og endring.

Regjeringen har som mål å finne en god balanse mellom utdanningsløp som møter arbeidslivets behov her og nå, og utdanningsløp som forbereder kandidatene på fremtidige jobber – inkludert jobber som ennå ikke finnes, og som dermed foreløpig har ukjente kompetansebehov.

Regjeringen identifiserer i meldingen fire innsatsområder hvor det er behov for mobilisering for å nå målet om å styrke arbeidslivsrelevansen i høyere utdanning:

- Aktørene styrker samarbeidet
- En åpen og tilgjengelig høyere utdanning
- Studentaktive lærings- og undervisningsformer

- Mer og bedre praksis

I tillegg er styrket kultur for innovasjon og entreprenørskap en tverrgående prioritering som alle de fire innsatsområdene bygger opp under. Det er dagens og fremtidens studenter som i stor grad må bidra til omstilling. Derfor er det viktig at de får kompetanse, ferdigheter og holdninger som gjør at de kan bidra til å utvikle og skape nye arbeidsplasser.

1.1 Aktørene styrker samarbeidet

Kapittel 2 omhandler behovet for å styrke og systematisere samarbeidet mellom høyere utdanning og arbeidslivet og videreutvikle strukturer som bygger opp under en kultur preget av gjensidig respekt og forståelse for hverandres roller og forpliktelser.

I kapittelet omtales følgende tiltak regjeringen vil gjennomføre:

- inngå en intensjonsavtale med Universitets- og høyskolerådet, partene i arbeidslivet og frivillig sektor som skal mobilisere avtalepartene til et bredere og enda mer systematisk samarbeid for å øke arbeidslivsrelevansen i høyere utdanning
- åpne for at institusjonene selv kan få vurdere om Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) skal inngå i regionale kompetansefora eller andre former for partnerskap, uten å søke Kunnskapsdepartementet om dette på forhånd
- videreføre tiltak for å stimulere gjensidig hospitering eller delte stillinger mellom universiteter og høyskoler og øvrig arbeidsliv
- gjennomgå kapittelet om ansettelser i dagens universitets- og høyskolelov som oppfølging av NOU 2020:3 Ny lov om universiteter og høyskoler med

sikte på å forenkle reglene og harmonisere dem med øvrig regelverk

1.2 En mer åpen og tilgjengelig høyere utdanning

Kapittel 3 omhandler behovet for at universiteter og høyskoler i enda større grad enn tidligere må åpne opp og gjøre høyere utdanning mer tilgjengelig for en stadig mer mangfoldig studentpopulasjon. Når høyere utdanning blir mer tilgjengelig, må også utdanningsfinansieringen tilpasses utviklingen.

I kapittelet omtales følgende tiltak regjeringen vil gjennomføre:

- fortsette satsingen på fleksibel utdanning og utvikle en strategi for fleksibel og desentralisert utdanning
- gjøre ordningene i Lånekassen mer fleksible slik at de er bedre tilpasset livslang læring
- gi Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) i oppgave å samordne overlappende deler av kvalitetsprogrammene og kompetanseprogrammet slik at det blir en enkel tilskuddsordning for fleksibel utdanning som svarer til arbeidslivets behov
- utrede og sende på høring forslag til endringer i egenbetalingsforskriften. Hensikten er å gjøre regelverket tydeligere og åpne for at statlige institusjoner kan tilby flere utdanninger til personer med arbeidserfaring mot betaling

1.3 Studentaktive lærings- og undervisningsformer

I kapittel 4 viser regjeringen til at studentene skal være godt forberedt på overgangen til et arbeidsliv i stadig omstilling. Regjeringen vil stimulere til mer bruk av studentaktive læringsformer, spesielt læringsformer som ligner på dem som utføres i arbeidslivet.

I kapittelet omtales følgende tiltak regjeringen vil gjennomføre:

- fortsette å stimulere til mer bruk av studentaktive læringsformer og tettere samarbeid mellom arbeidsliv og utdanninger gjennom Dikus programmer
- oppfordre utdanningsinstitusjonene til å følge opp tiltakene i Digitaliseringsstrategien
- videreføre den helhetlige satsingen som er igangsatt for å styrke arbeidslivsrelevansen i grunnskolelærerutdanningen
- legge bedre til rette for tverrfaglighet i mastergrads-utdanningen gjennom:
  - å klargjøre institusjonenes handlingsrom for fleksibilitet i sammensetning av grader (til å la emner fra bachelorgrad inngå i en mastergrad)
  - å utrede muligheten for å endre kravene for å kunne tas opp til mastergrad. Dagens krav kan være et hinder for at kandidater med variert og flerfaglig bakgrunn tas opp til en mastergrad.

- opprette en forskerskolepilot for doktorgradens arbeidslivsrelevans og legge til rette for nytenkning rundt «plikttåret» i doktorgradsutdanningen. Kunnskapsdepartementet legger også frem en strategi for forskerrekuttering og karriereveier i forskning og høyere utdanning våren 2021 og følger denne opp i samarbeid med institusjonene.

1.4 Mer og bedre praksis

I kapittel 5 viser regjeringen til at den har satt som mål at flere studenter skal få relevant praksis i form av tidsavgrensede opphold i relevante virksomheter i løpet av studiene. Dette gjelder både for studenter på profesjonsutdanninger med mye obligatorisk praksis og for studenter på utdanninger uten lang tradisjon for praksis og hvor frivillig praksis er mest utbredt.

Regjeringen forventer at alle som tilbyr praksis, tar ansvar for å etablere gode dialogarenaer og prosesser for samarbeid med virksomheter som tar imot praksisstudentene. Utdanningsinstitusjonene og virksomhetene må samarbeide tett om studentenes læring, med sikte på å utvikle flere praksistilbud av høy kvalitet og tilpasset de respektive studienes egenart.

I kapittelet omtales følgende tiltak regjeringen vil gjennomføre:

- gjennomgå regelverket for kvalitet i praksis
- utrede en forsterkning av kommunenes ansvar for utdanning av helse- og sosialfagstudenter
- revidere instruks om samarbeid om forskning, innovasjon og utdanning mellom regionale helseforetak og universiteter og høyskoler
- gjennom dialog med andre EØS-land se på mulighetene for endringer i yrkeskvalifikasjonsdirektivet slik at simulering i større grad kan erstatte deler av praksis
- utrede hvordan private aktører som leverer tjenester til det offentlige, skal få et ansvar for å bidra til utdanning av helse- og sosialfagstudenter.
- videreføre Dikus praksispilot for å utvikle kvalitet og kapasitet på praksis i helse- og sosialfagutdanningene
- utrede en praksiskoordinatorfunksjon for å bedre samarbeidet mellom utdanningsinstitusjoner og kommuner
- øke bruken av praksis i staten ved:
  - at departementene går foran ved å tilby praksisopphold til studenter og gi muligheter for mastergradsoppgaver på relevante områder. Andre statlige virksomheter skal oppfordres til å gjøre det samme.
  - å sørge for at det utvikles en digital veileder som gjør det enklere for statlige arbeidsgivere å ta imot studenter i praksis

- å velge ut noen statlige virksomheter og studieprogrammer/institusjoner som vil følges i en avgrenset periode.

1.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

I kapittel 6 gjør regjeringen rede for de økonomiske og administrative konsekvensene av tiltakene som foreslås i meldingen.

Regjeringen peker på at utdanningenes kvalitet og relevans først er og fremst universitetenes og høyskolenes ansvar, og regjeringen forventer at institusjonene prioriterer egne ressurser, tar i bruk eksisterende virkemidler og benytter det handlingsrommet de har for å fremme aktiviteter som styrker utdanningenes arbeidslivsrelevans.

Regjeringen viser også til at det innenfor langtidsplanens opptrappingsplan for kvalitet i høyere utdanning er bevilget penger til kvalitetsprogrammene i Diku, for utlysninger av blant annet prosjekter for økt arbeidsrelevans, studentaktiv læring, sentre for fremragende utdanning og praksis i kommunene for helse- og sosialfagstudenter. Videre har Stortinget som en del av Utdanningsløftet i 2020 og 2021 bevilget rundt 300 mill. kroner til fleksibel utdanning rettet mot ledige og permitterte og andre som har blitt rammet av den økonomiske krisen.

Tiltak som eventuelt vil bli foreslått som følge av utredningen, og som krever bevilgningsøkninger, vil bli fremmet for Stortinget i forbindelse med de årlige statsbudsjettene.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Marianne Synnes Emblemsvåg, Kent Gudmundsen, Turid Kristensen og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Nina Sandberg¹ og Torstein Tvedt Solberg, fra Fremskrittspartiet, lederen Roy Steffensen og Hanne Dyveke Søttar, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona Fagerås, fra Venstre, Solveig Schytz, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, viser til meldingen.

Komiteen avholdt åpen høring i saken som videokonferanse 9. april 2021. Komiteen har også mottatt skriftlige innspill i saken.

Komiteen viser til at universiteter og høyskoler har et samfunnsoppdrag i å utdanne kandidater som

møter arbeidslivets kompetansebehov. Arbeidslivet er i rask endring, og høyere utdanning må møte både dagens og framtidige behov. Utdanningene må sette kandidatene i stand til å delta i – og selv bidra til å utvikle – framtidens arbeidsliv.

Komiteen mener at koronapandemien har vist at store samfunnsutfordringer må håndteres tverrsektorielt. Norge står foran store omstillinger som ikke kan gjennomføres uten at arbeidslivet og høyere utdanning samarbeider tettere enn i dag. Komiteen vil samtidig understreke at mer arbeidslivsrelevans i høyere utdanning ikke skal gå på bekostning av grunnprinsipper som akademisk frihet, institusjonenes autonomi eller dan- nelsesperspektivet. Høyere utdanning balanserer viktige hensyn og funksjoner.

Komiteen registrerer at meldingens hovedformål er å styrke kvaliteten og arbeidslivsrelevansen i høyere utdanning. Komiteen ser betydningen av bredere dialog og mer systematisk samarbeid mellom universiteter, høyskoler og virksomheter både i stat og kommune, privat næringsliv og frivillig sektor.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, er glade for at regjeringen legger frem en stortingsmelding om arbeidslivsrelevans i høyere utdanning med flere konkrete tiltak på flere innsatsområder. For å gjøre studentene i stand til å delta i, og bidra til å utvikle, framtidens arbeidsliv må utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet samarbeide tettere om samfunnets kunnskapsbehov og studentenes læring.

Flertallet viser til at stortingsmeldingen bygger videre på Kvalitetsmeldingen (Meld. St. 16 (2016–2017)) og Kompetansereformen (Meld. St. 14 (2019–2020)), der regjeringspartiene og Fremskrittspartiet stod sammen om flere viktige tiltak for å styrke samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet. Stortingsmeldingen må også ses i sammenheng med den nylige stortingsmeldingen om styringspolitikk for statlige universiteter og høyskoler, jf. Meld. St. 19 (2020–2021) og forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven, jf. Prop. 111 L (2020–2021).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener regjeringen med dette har lagt fram en melding som beskriver utfordringene, men tilbyr få løsninger. Meldingen bærer preg av forventninger til andre aktører, med forsiktige tiltak og virkemidler som ikke er omfattende eller forpliktende nok til å nå de viktige nasjonale målene som beskrives.

Disse medlemmer merker seg videre at regjeringen ikke tar sikte på å avklare begrepet arbeidslivsrelevans, men bare konstaterer at det er sammensatt og

1. Det opplyses om at Nina Sandberg, som er sakens ordfører, fra 1. oktober 2021 vil tiltre stillingen som generalsekretær for Universitets- og høyskolerådet.

angår flere tema. Disse medlemmer mener at en effektiv politikk vil kreve at det avklares tydeligere hva regjeringen mener bør oppnås, og hvordan.

Disse medlemmer ser at det pågår mye godt arbeid for arbeidslivsrelevans, og at Norge har relativt godt samsvar mellom kandidatproduksjon og arbeidsmarked. Disse medlemmer merker seg at NIFU i 2017 forklarte samsvaret mellom tilbud og etterspørsel med at staten har etablert nye studieplasser på områder som mangler kompetanse. Disse medlemmer mener at nasjonale myndigheter må ta et overordnet ansvar for samfunnets kompetansebehov.

Disse medlemmer viser til at OECD advarer mot en internasjonal utvikling der det blir økende avstand mellom det høyere utdanning tilbyr, og det arbeidsmarkedet etterspør. OECD har helt konkret pekt på at norsk høyere utdanning har for svak tilknytning til arbeidsmarkedet, og at studentene i for liten grad tilbys praksis. Samarbeidet mellom høyere utdanning og partene i arbeidslivet er mindre utviklet i Norge enn i nordiske naboland, for eksempel i utforming av studieprogrammer. Ingen kjenner framtidens kompetansebehov, men denne usikkerheten er et viktig argument for å koble utdanninger til arbeidslivet, på alle fag og nivå.

Disse medlemmer mener at det å ruste studentene for arbeids- og samfunnsnivå er utfordringer institusjonene bør svare på, understøttet av forutsigbare rammevilkår og tydelige forventninger fra myndighetene. Disse medlemmer mener at regjeringen med denne meldingen legger langt mer vekt på å formulere forventninger enn å sette institusjonene i stand til å innfri dem.

Disse medlemmer viser til at regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform har redusert budsjettene til universiteter og høyskoler over flere år og slik redusert økonomisk handlingsrom for å styrke arbeidslivsrelevansen og løse det brede samfunnsoppdraget for øvrig.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av den norske arbeidslivsmodellen, som har gitt høy yrkesdeltakelse, gode velferdsordninger og et velutviklet trepartssamarbeid. Den norske modellen har bidratt til en høy grad av omstillings- og innovasjonsevne i det norske arbeidslivet og er derfor vesentlig framover. Disse medlemmer finner at dette burde vært tematisert i en melding om arbeidslivsrelevans, og at hensynet til videreføring av denne modellen er med på å begrunne tettere samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidsliv. Disse medlemmer mener at norske studenter som en del av praksis bør lære om det organiserte arbeidslivet; om rettigheter og plikter, partssamarbeidets rolle m.m.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kris-

telig Folkeparti, merker seg at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti kritiserer antall løsninger i stortingsmeldingen, men at de selv foreslår få nye tiltak. Flertallet er glad for at det er solid støtte til retningen regjeringen og Fremskrittspartiet har tatt for å sikre mer arbeidslivsrelevans i høyere utdanning.

Flertallet minner om viktigheten av å se meldingen sammen med Meld. St. 19 (2020–2021) Styring av statlige universiteter og høyskoler og Prop. 111 L (2020–2021) om endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteleven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv., når det kommer til å se på helheten av tiltak som skal nå målene satt i meldingen. I de nevnte dokumentene foreslås det blant annet å forenkle regelverket for stillinger, sørge for at flere kan ta utdanning i kombinasjon med arbeid, utvikle flere etter- og videreutdanningstilbud og styre mer i det overordnede, slik at institusjonene har større rom til å skape godt samspill med sitt lokale arbeids- og næringsliv og ivareta både studentenes og arbeidslivets behov på en god måte. Totalt sett legger regjeringen i meldingene og lovproposisjonen opp til et styringssystem for høyere utdanning som i større grad enn tidligere vil være fleksibelt, strategisk og forutsigbart. Flertallet mener dette ikke minst er viktig for å øke muligheten for at universiteter og høyskoler sammen med arbeidslivet kan skape bedre kontaktflater på sine premisser og utvikle seg og sin egenart i tråd med lokale og regionale kompetanse- og kunnskapsbehov.

Flertallet vil også peke på at det er skapt et betraktelig handlingsrom for universitets- og høyskolesektoren gjennom en styrking av utdannings- og FOU-budsjettene siden 2013, hvorav FOU-budsjettene har hatt en vekst på totalt 55 pst., nær 14,5 mrd. kroner. Forventningen er at dette, sammen med en varslet gjennomgang av finansieringssystemet og mål- og resultatstyringen, skal gi institusjonene rom til å blant annet ivareta målsettingene om økt arbeidslivsrelevans.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil framheve at disse partiene ser arbeidslivsrelevans som en betingelse for kvalitet og som et viktig nasjonalt mål for høyere utdanning. Arbeidslivsrelevans handler om hvorvidt utdanningen svarer på et behov i arbeidslivet, og om hva og hvordan studentene lærer. Det er en del av lærestedenes samfunnsoppdrag å sikre nasjonen tilgang til høyt kvalifisert arbeidskraft. Det er også en legitim forventning at studenter som investerer flere år i studier, kan få en relevant jobb, uansett fag. Disse medlemmer vil videre understreke at hensynet til arbeidslivsrelevans ikke står i motstrid til det brede mandatet høyere utdanning til enhver tid har. Studentene skal kunne tenke fritt, være kritiske og tilegne seg allmenndannelse, samtidig som de

rustes til et arbeidsliv i stadig endring. Disse medlemmer vil styrke studienes arbeidslivsrelevans og ivareta humaniora, samfunnsvitenskap og andre fagfelts egenart og selvstendige bidrag til samfunnet, og savner en oppfølging fra regjering som kan bidra til en kunnskapspolitikk som legger til rette for at ulike fag kan utvikle seg ut ifra eget faglig og vitenskapelig grunnlag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at like muligheter for livslang læring er en grunnleggende verdi, og viser her til Arbeiderpartiets kompetansereform, der det offentlige bidrar til investering i kunnskap og kompetanse slik at ikke hver enkelt arbeidstaker står alene med ansvaret.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til at stortingsflertallet under behandlingen av Meld. St. 14 (2019–2020) Kompetansereformen – Lære hele livet, ba regjeringen legge frem forslag til nytt finansieringssystem, blant annet for å fremme arbeidslivsrelevans i høyere utdanning, jf. vedtak 699 fra 15. juni 2020. Flertallet er overrasket over at regjeringen ikke har fulgt opp vedtaket innen våren 2021, og forutsetter at regjeringen gjennomfører den kommende gjennomgangen i samråd med sektoren og organisasjonene, og at det særlig vurderes hvordan målene i anmodningsvedtak fra behandlingen av Meld. St. 14 (2019–2020) kan oppnås.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er en klar svakhet ved meldingen at høyere yrkesfaglig utdanning i fagskolene ikke omfattes av meldingen, dette til tross for at arbeidslivet etterspør fagskoleutdannede og flere fagskoletilbud. NHOs kompetansebarometer viser at en femtedel av NHOs medlemsbedrifter har et stort behov for å rekruttere personer med utdanning på fagskolenivå. Siden fagskolene tilbyr kortere utdanninger som raskt fanger opp arbeidslivets kompetansebehov, er fagskolene viktige for å styrke arbeidslivsrelevansen i utdanningssystemet og burde naturlig vært en del av en stortingsmelding der arbeidslivsrelevans i utdanningssystemet er temaet. Disse medlemmer er uenige i framstillingen av regjeringens innsats når det gjelder fagskoleopplæring, og viser i den forbindelse til at regjeringen ikke har fulgt opp Stortingets opptrappingsvedtak fra våren 2020. Disse medlemmer savner også en tydeligere satsing på utvikling av flere Y-veitilbud, som har vært etterspurt lenge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, vil peke på at høyere yrkesfaglig utdanning i sin natur er svært tett koblet til arbeidslivet

og fungerer som en viktig vei inn i en stor del av norsk arbeidsliv. Regjeringen og Fremskrittspartiet har tydelig prioritert både yrkesfaglig opplæring i den videregående skolen og fagskolene i sine budsjetter og har de siste årene tatt flere grep for både å øke kvaliteten og kapasiteten i høyere yrkesfaglig utdanning. Flertallet viser videre til at regjeringen har meldt at de skal presentere en egen strategi for høyere yrkesfaglig utdanning før sommeren.

2.1 Samarbeid mellom ulike aktører

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, er enig med regjeringen i at det er viktig å styrke og systematisere samarbeidet mellom høyere utdanning og arbeidslivet, og ser frem til inngåelsen av en intensjonsavtale med Universitets- og høgskolerådet, partene i arbeidslivet og frivillig sektor.

Flertallet viser til at Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) fungerer ulikt hos ulike institusjoner, og at ulike institusjoner, fagområder og regioner har ulike behov. Flertallet er derfor positive til at institusjonene selv vurderer hvorvidt RSA skal inngå i regionale kompetansefora eller andre former for partnerskap.

Flertallet vil understreke viktigheten av at kommuner og fylkeskommuner er godt representert på ulike møteplasser mellom universitets- og høyskolesektoren og arbeidslivet. Fylkeskommunen har et strategisk ansvar for regional kompetansepolitikk. Flertallet mener at et godt samarbeid mellom arbeidsliv og utdanningsinstitusjoner kan føre til bedre dimensjonering av universiteter og høyskolars fremtidige utdanningstilbud, i tråd med målsettingene til regjeringen og Fremskrittspartiet.

Flertallet vil også understreke at for å lykkes med mer arbeidslivsrelevans i utdanningene må også samarbeidet skje på institutt- og studieprogramnivå hvor fagutviklingen foregår. Flertallet mener at også organisasjoner utenfor universitets- og høyskolesektoren, for eksempel forskningsinstitutter og andre som bidrar til utvikling og levering av høyere utdanning, bør inkluderes for å knytte tettere kontakt mellom utdanningsmiljøer og arbeidsliv.

Flertallet er positive til mer bruk av delte stillinger, også kalt kombinerte stillinger, men det formelle arbeidsgiveransvaret må være klart, og det må foreligge en tydelig stillingsbeskrivelse. Flertallet mener at det ved økt bruk av kombinerte stillinger er viktig å sikre at faglig forankring og fornyelse, og en tydelig forskningsbasert undervisning, ivaretas på en tilstrekkelig måte.

Flertallet vil understreke at det er viktig at de ansatte ved universiteter og høyskoler blir ivaretatt i prosessene. Det er de ansatte i sektoren som skal utforme studieprogrammene, gjennomføre undervisningen,

holde kontakten med aktører i samfunns- og arbeidsliv, og kvalitetssikre praksis.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til de viktige tiltakene regjeringen og Fremskrittspartiet har stått sammen om for å hindre for høy midlertidighet i universitets- og høyskolesektoren, og vil understreke viktigheten av at gjennomgangen av regelverket for ansettelsene ikke fører til flere midlertidig ansatte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil framheve betydningen av å få på plass den foreslåtte intensjonsavtalen mellom Universitets- og høyskolerådet, partene i arbeidslivet og frivillig sektor for å mobilisere avtalepartene til bredere, mer systematisk samarbeid for arbeidslivsrelevans. Disse medlemmer ber regjeringen legge til rette for at avtalepartene også utarbeider en strategi for å følge opp intensjonene i praksis. Disse medlemmer viser videre til ordningen med Råd for samarbeid med arbeidslivet. Rådene er blant få formelle samarbeidsorganer mellom høyere utdanning og arbeidsliv. NIFUs evaluering fra 2017 konkluderte med at rådene styrker samarbeidet på tvers, og disse medlemmer mener regjeringen bør følge opp evalueringen og innspill fra LO og NHO, som mener rådene bør styrkes. Disse medlemmer forutsetter at dette kan gjøres tilpasset institusjonelt mangfold både i universitets- og høyskolesektoren og i arbeidslivet.

Disse medlemmer mener at regjeringen har satt inn få tiltak for å få midlertidigheten i academia på nivå med arbeidslivet ellers, og viser til at disse partiene har etterlyst strategier og tiltak for å få ned andelen midlertidig ansatte.

Disse medlemmer mener det er viktig å styrke innovasjon og entreprenørskap i alle utdanninger. Ungt Entreprenørskap vil her være en positiv samarbeidspartner og bør inkluderes blant de aktørene som inngår i samarbeidet.

2.2 Åpen og tilgjengelig høyere utdanning

2.2.1 Åpne høyere utdanning for livslang læring

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at enkeltmennesker har ulike behov gjennom hele livet, og at næringslivet og offentlige tjenester i forskjellige deler av landet har ulike utfordringer med å skaffe seg relevant kompetanse. Flertallet er derfor glade for at regjeringen og Fremskrittspartiet har tatt flere kraftige grep for å sikre mer desentralisert og fleksibel utdanning. Flertallet viser blant annet til stimuleringsmidlene fra Diku som har

gjort det mulig for universiteter og høyskoler å søke om midler til mer fleksible utdanninger og til piloter som gir fleksible videreutdanningstilbud. Grunnet pandemien ble ytterligere tiltak finansiert for å styrke utviklingen av tilbud om etter- og videreutdanning, i tillegg til en kraftig økning i antall studieplasser på universiteter, høyskoler og fagskoler. Flertallet mener dette er et viktig signal. Målet er at høyere utdanning skal være mer tilgjengelig også for studenter som på grunn av bosted eller livssituasjon ikke har anledning til å studere fast ved en campus.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringens økning i studieplasser er tidsavgrenset og midlertidig, og at regjeringen har presisert at kapasiteten skal tas ned når koronakrisen er over. Disse medlemmer mener dette er et kraftig signal om at regjeringen ikke har en varig satsing på studieplasser i distriktene.

EGENBETALING

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, er enig i at egenbetalingsforskriften bør gjennomgås og endres. Flertallet viser blant annet til høringsuttalelsen fra Universitets- og høyskolerådet og KS, der de støtter en gjennomgang av regelverket som gjør det vanskelig å tilby livslang læring. Målet med gjennomgangen er å sørge for at flere statlige institusjoner kan gi en større bredde av tilbud til en utvidet målgruppe. Flertallet vil understreke at gratisprinsippet i norsk høyere utdanning skal ligge fast i denne gjennomgangen.

Flertallet mener det er viktig å legge til rette for at alle kan lære hele livet, og endringer i utdanningsstøtteordningene for voksne er én av flere viktige brikker i å sørge for at flere kan benytte seg av muligheten til kompetanseutvikling uavhengig av situasjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at regjeringen varsler endringer i egenbetalingsforskriften, og vil med dette understreke at endringer som foreslås som tiltak for å «åpne høyere utdanning for livslang læring», ikke må resultere i at menneskers tilgang til utdanning begrenses. Disse medlemmer vil ikke støtte ordninger som innebærer at studenter eller arbeidstakere må bekoste all etter- og videreutdanning gjennom livet selv. Disse medlemmer understreker at den varslede gjennomgangen av egenbetalingsforskriften heller ikke må true gratisprinsippet i høyere utdanning.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at endringer i forskrift om egenbetaling ved høyskoler og universiteter ikke uthuler gratisprinsippet i høyere utdanning eller undergraver målsettingen om livslang læring for alle.»

UTDANNINGSSTØTTE

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter en oppmyking av Lånekassens regler og viser til at disse partiene tidligere har fremmet forslag i Stortinget om å gjøre studiestøtten mer fleksibel for å lette tilgangen til høyere utdanning for en mangfoldig studentmasse, gjennom Dokument 8:234 S (2017–2018), der det blant annet ble foreslått å utrede en endring av kravet om 50 pst. studier for å få utdanningsstøtte i Statens lånekasse for utdanning samt å åpne for at personer med særlig grunn får mulighet til å søke om utdanningsstøtte ut over åtte år. Dette skulle begrunnes særskilt og søkes om til Statens lånekasse for utdanning. Disse medlemmer merker seg at regjeringen etter snart tre år også innser at slike endringer i studiefinansieringen er nødvendige og fornuftige.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet allerede for flere år siden varslet behovet for endringer i Lånekassen. Flertallet merker seg at regjeringen i 2019 kom med flere konkrete tiltak i Lånekassen for å sikre at flere voksne kan ta utdanning og lære hele livet. I tillegg til å endre kravet om 50 pst. studier for å få utdanningsstøtte i Lånekassen bestemte regjeringen seg for å øke aldersgrensen for å motta støtte til 50 år og heve aldersgrensen for når lånet måtte være tilbakebetalt, gi tilleggs lån for voksne over 30 år i høyere utdanning og fagskole og gi tilleggs lån for studenter med barn.

2.2.2 Tilgang til høyere utdanning i hele landet

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at mange lokalsamfunn opplever rekrutteringsproblemer og manglende tilgang på kompetanse allerede i dag. Det begrenser mulighetene både for næringsutvikling og for tjenestetilbudet. Samtidig opplever mange mennesker at kravene til kompetanse er skjerpert, og at det er lange fysiske avstander til mulige studiesteder. Flertallet er derfor glade for at regjeringen har varslet at de vil legge frem en strategi for desentralisert og fleksibel utdanning, slik at mange flere har tilgang til utdanning, uavhengig av hvor man bor. Flertallet vil understreke at denne strategien skal bygge videre på Utdanningsløftet, Kompetanse-reformen, yrkesfagløftet, fagskoleløftet og øvrige tiltak

regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har prioritert de siste årene for å sikre økt innovasjon i studietilbudet i høyere utdanning, større fleksibilitet og bedre kvalitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener meldingen er uklar på hvordan regjeringen vil øke tilgangen til høyere utdanning. Blant de få tiltak regjeringen foreslår, er den varslede strategien for fleksibel og desentralisert utdanning, som ikke blir gjenstand for Stortingets behandling. Disse medlemmer viser til de betydelige utfordringene distriktene har med tap av innbyggere og kompetanse, og til distriktsnæringsutvalget og demografiutvalget, som nylig har konkludert med at situasjonen krever aktiv politikk.

Disse medlemmer mener den varslede strategien bør legges frem for Stortinget, og fremmer på den bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem den varslede strategien for fleksibel og desentralisert utdanning for Stortinget.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets program (2021–2025) med en større satsing på desentralisert utdanning, der utdanningsinstitusjonenes regionale rolle styrkes, finansieringssystemet endres til å støtte opp om dette, og eksisterende fagmiljø bidrar inn i lokale utdanningssentra, etablert der universitetene og høyskolene ikke dekker det lokale og regionale behovet for utdanning. Disse medlemmer mener dette er et konkret grep for å sikre vanlige folk utdanning der de bor.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti reagerer på regjeringens forståelse og omtale av god tilgang på høyere utdanning i hele landet. Disse medlemmer oppfatter at regjeringens formuleringer indikerer en glideflukt og omdefinering av desentralisert utdanning i retning av mer fjerndistribusjon og mindre fysisk tilstedeværelse regionalt og lokalt. Disse medlemmer er positive til flere nettbaserte utdanningstilbud og distribusjon gjennom lokale studiesenter, men mener dette må komme i tillegg til, og ikke til erstatning for, institusjonenes fysiske tilstedeværelse gjennom en desentralisert studiestedstruktur. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til at både Distriktsnæringsutvalget og Demografiutvalget nylig har poengtert at desentralisert utdanning er et av de viktigste tiltakene for å stoppe fraflytting fra distriktene, og understreket behovet for fullverdige høyere utdanningsinstitusjoner i distriktene som grunnlag for næringsliv og arbeidsliv i hele landet. Disse medlemmer mener meldingen er svak når det gjelder å sikre og utvikle den desentraliserte struktu-

ren innenfor høyere utdanning, og at betydningen av institusjonenes fysiske tilstedeværelse for både utdanning, forskning og direkte kontakt med regionalt arbeids- og næringsliv er fraværende i meldingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener Senterpartiets og Sosialistisk Venstrepartis forståelse av regjeringens intensjoner ikke er korrekt, og at regjeringen har – og vil fortsette – en strategisk satsing på desentralisert og fleksibel utdanning. Universitet- og høyskolesektoren har i dag en desentralisert struktur, med totalt 21 statlige universiteter og høyskoler og om lag 60 studiesteder. Det er samtidig ikke gitt at det relevante studietilbudet finnes på det nærmeste studiestedet, eller at livssituasjonen tilsier at man kan starte på et ordinært studieløp. Flertallet mener derfor at regjeringens nye strategi for desentralisert utdanning og fleksibel utdanning blir en viktig premissleverandør for utviklingen av utdanning i og for hele landet. Det være seg gjennom økt bruk av nett-, samlings- eller modulbaserte utdanninger som er fleksible og tilgjengelige. Dette vil øke kontakten mellom utdanningsinstitusjoner og arbeidsliv og gi tettere og mer kontinuerlig flyt i rollene mellom å være arbeidstaker og student.

2.3 Studentaktive lærings- og undervisningsformer

2.3.1 Studentaktiv undervisning

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener det er viktig med mer bruk av studentaktive læringsformer, spesielt læringsformer som ligner på dem som brukes i arbeidslivet. Flertallet mener det er viktig å stimulere til dette gjennom Dikus programmer og legge til rette for tverrfaglighet i mastergradsutdanningen. Flertallet viser til at regjeringen 15. mars 2021 utlyste 151 mill. kroner til flerårige prosjekter som skal stimulere til mer arbeidslivsrelevans og studentaktiv læring, og mener at denne bevilgningen er et godt eksempel på hvordan regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har satset på nye studentaktive lærings- og vurderingsformer. Regjeringen har de siste årene bevilget midler som har lagt grunnlaget for utlysninger på til sammen 566 mill. kroner til prosjekter som blant annet utforsker studentaktiv læring og økt digitalisering, samt bevilget midler til sentre for fremragende utdanning og program for fleksibel utdanning. I 2021 er det så langt lyst ut 270 mill. kroner.

Flertallet mener at ideelle aktører, som for eksempel Ungt Entreprenørskap, kan være verdifulle partnere for utdanningsinstitusjonene i å etablere en tett kontakt med arbeidslivet og utvikle innovasjons- og entreprenørskapsdimensjoner som del av utdanningen. Flertallet er derfor glade for at regjeringen og Frem-

skrittspartiet oppfordrer utdanningsinstitusjonene til å styrke arbeidet med innovasjon og entreprenørskap.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at kvalitetsreformen skulle bedre kvaliteten og øke gjennomstrømmingen i høyere utdanning. Disse medlemmer mener at regjeringen ikke har prioritert utdanningskvalitet høyt nok. Gjennomstrømmingen i høyere utdanning er ikke god nok, og Studentbarometeret har årlig vist at studentene savner oppfølging, veiledning, digitale verktøy og praksis. I møte med disse utfordringene har regjeringen lagt for mye av ansvaret på lærestedene og tatt for lite av ansvaret for å sikre universitet og høyskoler gode nok rammer.

Disse medlemmer er positive til mer studentaktiv undervisning i høyere utdanning. Aktive og varierende læringsformer gir bedre resultater og er tilpasset en mangfoldig studentmasse. Det er likevel fortsatt regjeringens ansvar å sikre en finansiering som setter lærestedene i stand til å løse denne oppgaven, sammen med det brede samfunnsoppdraget ellers, og disse medlemmer er skuffet over at ikke stortingsmeldingen leverer mer konkret på disse målene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet ved gjentatte anledninger, blant annet ved behandlingen av statsbudsjett, langtidspanen for forskning og høyere utdanning og kvalitetsmeldingen, har foreslått å løfte studiekvaliteten gjennom bedre veiledning og oppfølging, mer praksis, bedre digitale løsninger og ved å stille større krav til studieintensitet.

2.3.2 Digitalisering og pedagogisk bruk av digital teknologi

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, ser frem til at regjeringen skal legge frem en fornyet digitaliseringsstrategi for universitets- og høyskolesektoren før sommeren, og vil peke på behovet for å møte samfunnets behov for kompetanse innen IKT samt å gjøre utdanning mer tilgjengelig for folk i ulike livsfaser og livssituasjoner. En aktiv og fungerende kompetansepolitikk hvor man lærer hele livet, avhenger av en åpen og tilgjengelig utdanningssektor. Flertallet synes det derfor er bra at regjeringen varsler at digital kompetanse og forståelse skal inn i flere studieretninger og fag.

2.4 Praksis

2.4.1 Praksis som læringsarena

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, støtter regjeringens mål om at fle-

re studenter skal få relevant praksis i form av tidsavgrensede opphold i relevante virksomheter i løpet av studiene. Dette gjelder både for studenter på profesjonsutdanninger med mye obligatorisk praksis og for studenter på utdanninger uten lang tradisjon for praksis og hvor frivillig praksis er mest utbredt. Flertallet er positivt til tiltakene regjeringen har lagt frem, herunder utredning av en praksiskoordinatorfunksjon og økt bruk av praksis i staten.

Flertallet vil understreke at praksis er en del av læringsaktivitetene til studentene, enten som et eget emne eller som del av et annet emne, og at det derfor skal inngå i det samlede arbeidsomfanget og gi uttelling i studiepoeng.

Flertallet viser til at det på flere studieretninger er mangel på praksisplasser, herunder i helse- og sosialfagene. Flertallet mener derfor det er positivt at regjeringen vil utrede hvordan også private aktører som leverer tjenester til det offentlige, kan bidra i utdanningen av helse- og sosialfagsstudenter. Flertallet vil understreke at en velferdsmiks – en miks der private, ideelle og offentlige aktører bidrar til å skape gode velferdstjenester – også kan være positivt for å heve kvaliteten i norsk utdanning.

Flertallet mener det er viktig at regjeringen i det videre arbeidet sikrer at også studenter med lengre reisevei har mulighet til å delta i praksis, og at regjeringen jobber videre med å ivareta og verdsette veilederkompetanse i utdanningssektoren.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at praksis styrker kvaliteten i høyere utdanning og kan øke studentenes motivasjon og gjøre overgangen fra utdanning til arbeid mer smidig. Disse medlemmer understreker at studentene over år har vært samstemte om at de ønsker mer praksis, og at arbeidslivet også etterspør dette. OECD (2018) bekrefter at norsk høyere utdanning har for svak kobling til arbeidsmarkedet, og at mangelfull praksis er et svakt punkt i norsk høyere utdanning. Studentene tilbys i for liten grad praksis.

Disse medlemmer mener at alle studenter, uansett fag, skal ha tilbud om praksis som del av utdanningen, og dette har vært disse partienes politikk helt siden 2017. Disse medlemmer hadde forventet mer konkrete tiltak fra regjeringen for å bidra til mer praksis, mer arbeidslivsrelevans og studenter som er bedre forberedt på arbeidslivet.

Disse medlemmer ser at bedre praksis krever god samhandling mellom høyere utdanning og lokalt arbeidsliv. Tverrsektoriell samhandling vil også avdekke behov for, og bidra til å utvikle, etter- og videreutdanningstilbud lokalt. Praksis og kontakt med arbeidslivet legger til rette for arbeidslivsrelevans. Disse med-

lemmer mener at alle ordinære studieløp skal gi mulighet for «et praksiselement», slik disse partiene tidligere har tatt til orde for. Lærestedene bør stå fritt til å tilpasse et slikt «praksiselement» til sine studieprogram. Eksempler kan være utplassering i arbeidslivet, internships, prosjekt eller studentoppgaver i en bedrift eller en kommune eller gjesteforelesere fra arbeids- og samfunnsniv. Disse medlemmer mener det også bør prøves ut egne læreplaner for praksis i utvalgte profesjonsutdanninger.

Disse medlemmer vil påpeke at studenter som blir tildelt praksis langt fra utdanningsinstitusjonen, må sikres kompensasjon for lang reisevei, slik at disse studentene ikke får en uforholdsmessig kostnadsulemppe sammenlignet med andre studenter.

Disse medlemmer vil videre påpeke at regjeringen bør ha beredskap for at mer og bedre praksis ikke må belaste studentenes økonomi i form av større ekstrautgifter til reise og losji.

2.4.2 Praksis i helse- og sosialfagutdanningene

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter en utredning av forsterket kommunalt ansvar for utdanning av helse- og sosialfagsstudenter, men vil presisere at kommunene må ha økonomiske rammer som gjør det mulig å innfri en generell plikt.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener en forsterkning av kommunenes ansvar for utdanning av helse- og sosialfagsstudenter øker behovet for mer konkrete tiltak som sikrer tilstrekkelig antall veiledere med formell veiledningskompetanse. Disse medlemmer viser til at kommunesektoren gjennom KS har kommet med gjentatte innspill og etterspurt ressurser for å styrke studentpraksis i kommunene. Disse medlemmer mener et lovfestet ansvar for veiledet praksis i kommunene på tilsvarende måte som i spesialisthelsetjenesten kan være et virkemiddel forutsatt tilstrekkelig finansiering.

Disse medlemmer vil i den forbindelse understreke behovet for bedre ordninger, herunder kostnadsdekning av merutgifter for studentene, som kan sikre at også distriktskommuner tiltrekker seg praksisstudenter.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lovfesting av kommunenes ansvar for veiledet praksis for helse- og sosialfagsstudenter i kommunale virksomheter.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til regje-

ringens forslag om å utrede en forsterkning av kommunenes ansvar for utdanning av helse- og sosialfagsstudenter, og mener at en lovfesting av kommuners ansvar for veiledet praksis vil være ett av flere forslag som kan vurderes i den utredningen.

2.5 Finansieringssystemet

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen har varslet at de vil iverksette en helhetlig gjennomgang av finansieringen av universiteter og høyskoler sammen med sektoren selv og interessenter i arbeids- og samfunnsliv. Flertallet viser til at det er et bredt politisk flertall som ønsker en slik gjennomgang. I 2021 har regjeringspartiene og Fremskrittspartiet bevilget over 40 mrd. kroner til universiteter og høyskoler, og det er derfor svært viktig at pengene sørger for utdanning av høy kvalitet som dekker det kompetansebehovet som finnes i arbeids- og næringsliv rundt om i hele landet. Flertallet vil understreke at målet med gjennomgangen er å få et finansieringssystem som tar vare på grunnstolpene i utdanningssystemet gjennom de ordinære gradsutdanningene, men også i større grad bidrar til å øke tilbudet av relevant etter- og videreutdanning og sørge for god tilgang på utdanning over hele landet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser i den sammenheng til at overordnet styring via finansieringssystemet for høyere utdanning bidrar til å sikre at samfunnets ressurser fremmer nasjonale mål. Finansieringsordningen bør fremme lærestedenes brede samfunnsoppdrag, respektere egenarten ved lærestedene og belønne mangfold i sektoren, og disse medlemmer viser til at disse partiene flere ganger har foreslått endringer i finansieringssystemet for å oppnå disse varierte målsettingene. Disse medlemmer mener finansieringssystemet bør brukes for å understøtte lærestedenes innsats for styrket arbeidslivsrelevans, men ser også behov for mer konkrete grep for bedre undervisning, bedre oppfølging og veiledning av studentene, mer aktiv studentlæring, aktive vurderingsformer, mer praksis og arbeidslivsrelevans og god bruk av digitalisering.

Disse medlemmer mener meldingen er lite forpliktende når det gjelder de økonomiske konsekvensene av ulike tiltak. Disse medlemmer reagerer på at regjeringen signaliserer at utgiftene til økt omfang av praksisopplæring, veiledning, studentaktiv undervisning m.m. skal løses innenfor institusjonenes eksisterende økonomiske rammer. Disse medlemmer mener dette må kompenseres gjennom finansieringssystemet, og at det er en stor svakhet at regjeringen, på tross av at behovet for dette har vært tatt opp gjentatte

ganger, ikke har sørget for at det foreligger en helhetlig gjennomgang av finansieringssystemet, men at regjeringen isteden legger opp til en fragmentert behandling av finansieringssystemet og ulike meldinger som omhandler høyere utdanning.

Disse medlemmer vil påpeke at finansieringssystemet først og fremst er tilpasset institusjonenes tilbud av utdanninger for fulltidsstudenter og gradsgivende utdanninger, og at regjeringen har foretatt endringer denne perioden som har forsterket dette. Den resultatbaserte utmålingen i finansieringssystemet er i dag et hinder for at universitets- og høyskolesektoren kan tilby etter- og videreutdanningstilbud i tråd med arbeidslivets behov. Disse medlemmer mener finansieringssystemet må endres slik at det ivaretar institusjonenes oppdrag når det gjelder å innfri forventningene til kompetansereformen og arbeidslivets behov for utdanninger for sine ansatte. Dette gjelder både grunnutdanning og etter- og videreutdanning, spesialtilpassede tilbud, moduler og enkeltemner som er nødvendige for å øke arbeidslivsrelevansen.

2.6 Andre tema

2.6.1 IKT-kompetanse

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener at det er et stort behov for IKT-kompetanse, noe også Kompetansebehovutvalget ledet av professor Steinar Holden slår fast i sin rapport til regjeringen i februar 2020. Regjeringen og Fremskrittspartiet har over flere år prioritert et økt antall studieplasser for å øke kapasiteten i utdanninger som har særlig behov for økt arbeidskraft i årene som kommer, og ikke minst IKT-utdanninger, hvorav senest 1 500 av de 4 000 ekstra studieplassene som ble tildelt i Utdanningsløftet 2020, gikk til matematisk-naturvitenskaplige fag med vekt på informatikk og teknologiske fag med vekt på IKT.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at både privat næringsliv, kommunesektoren og statlige virksomheter har et stort udekket behov for økt IKT- og digitaliseringskompetanse. Det er et stort behov for mer digital kompetanse i utdanningene, både når det gjelder grunnutdanninger og etter- og videreutdanningstilbud. Disse medlemmer er bekymret for at for få studieplasser innen IKT-fag vil være et hinder for nødvendig innovasjon og forskning i offentlig sektor og svekket lønnsomhet og utvikling i både store og små bedrifter over hele landet. Disse medlemmer har spesielt merket seg underdekning av spesialisert IKT-kompetanse på høyere nivå i alle sektorer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser i den forbindelse til at både Senterpartiet og Arbeiderpartiet har prioritert flere studieplasser innen IKT-fag i partiens alternative statsbudsjetter gjennom hele stortingsperioden.

2.6.2 Norsk som fagspråk

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til den overordnede språkpolitikken og betydningen av å opprettholde og utvikle nynorsk som fagspråk, både når det gjelder bokmål og nynorsk, og forhindre domenetap.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at endringer i forskrift om egenbetaling ved universiteter og høyskoler ikke uthuler gratisprinsippet i høyere utdanning eller undergraver målsettingen om livslang læring for alle.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge frem den varslede strategien for fleksibel og desentralisert utdanning for Stortinget.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lovfesting av kommunenes ansvar for veiledet praksis for helse- og sosialfagsstudenter i kommunale virksomheter.

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 16 (2020–2021) – Utdanning for omstilling – Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning – vedlegges protokollen.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 4. mai 2021

Roy Steffensen

leder

Nina Sandberg

ordfører

